

ਪਾਠ-15 : ਤਿੰਨ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ

(ਲੇਖਕ- ਸ੍ਰੀ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੱਈਆ)

ਪ੍ਰ. 1 ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ? ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?

ਉੱਤਰ : ਸ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿਤਾ ਸ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਤਾ ਵਿੰਦਿਆਵਤੀ ਦੇ ਘਰ 1907 ਵਿਚ ਲਾਇਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਸੁਖਦੇਵ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿਤਾ ਲਾਲਾ ਰਾਮ ਲਾਲ ਥਾਪਰ ਤੇ ਮਾਤਾ ਰਲੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਘਰ 1907 ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਰਾਜਗੁਰੂ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿਤਾ ਹਰੀ ਨਰਾਇਣ ਤੇ ਮਾਤਾ ਪਾਰਵਤੀ ਬਾਈ ਦੇ ਘਰ 1908 ਵਿਚ ਪੂਨਾ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ।

ਪ੍ਰ. 2 ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਿਵੇਂ ਦੋਸਤ ਬਣ ਗਏ ਸਨ?

ਉੱਤਰ : ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਾਦਾ ਸ. ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਦੇ ਤਾਏ ਚਿੰਤ ਰਾਮ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸਾਂਝ ਸਦਕਾ ਭਗਤ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸਤੀ ਹੋ ਗਈ ।

ਪ੍ਰ. 3 ਤਿੰਨਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰ ਨੂੰ, ਕਿਉਂ ਮਾਰਿਆ ਸੀ?

ਉੱਤਰ : ਤਿੰਨਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰ ਸਾਂਡਰਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਉੱਤੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰ. 4 ਤਿੰਨਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਈ ਸੀ?

ਉੱਤਰ : ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਆਰਮੀ।

ਪ੍ਰ. 5 ਇਹ ਇਨਕਲਾਬੀ ਯੋਧੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਕੈਦੀ ਦੱਸਦੇ ਸਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ?

ਉੱਤਰ : ਇਹ ਇਨਕਲਾਬੀ ਯੋਧੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੰਗੀ ਕੈਦੀ ਦੱਸਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕੇ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗੀ ਕੈਦੀ ਮੰਨ ਕੇ ਫਾਂਸੀ ਨਾ ਦੇਣ, ਸਗੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਪ੍ਰ.6 ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇਸ-ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ?

ਉੱਤਰ : ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇਸ-ਭਗਤਾਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਤੇ ਰਾਜਗੁਰੂ ਨੂੰ 23 ਮਾਰਚ, 1931 ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰ.7 ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਾਂਸੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਸਨ?

ਉੱਤਰ : ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੂਟ, ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ, ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਨ ਲੱਗ ਪੈਣਗੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਮਝਾਂਗੇ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਸਾਡੇ ਸੁਪਨੇ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।”

ਪਾਠ-17: ਝੀਲ, ਪਸੂ-ਪੰਛੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ

(ਲੇਖਿਕਾ : ਬੀਬੀ ਸੁਖਵੰਤ ਮਾਨ)

ਪ੍ਰ.1 ਬੱਚੇ ਝੀਲ ਉੱਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕੀ ਕਰਦੇ ਸਨ?

ਉ. ਬੱਚੇ ਝੀਲ ਉੱਤੇ ਜਾ ਕੇ ਸੈਰ ਕਰਦੇ, ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਚੱਪੂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਮੌਜ ਮਸਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਪ੍ਰ.2 ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਝੀਲ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਉਦਾਸ ਹੋ ਕੇ ਝੀਲ ਤੋਂ ਕੀ ਪੁੱਛਿਆ?

ਉ. ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਝੀਲ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਝੀਲ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸੁੱਕ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਝੀਲ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ:

‘ਕਿੱਥੇ ਗਏ ਤੇਰੇ ਪੰਛੀ ਰੰਗਲੇ?’

ਕਿੱਥੇ ਤਾਂ ਠੰਢੜਾ ਨੀਰ?’

ਪ੍ਰ.3 ਝੀਲ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ?

ਉ. ਝੀਲ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਸਿਆਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਰੁੱਖ ਨਾ ਵੱਢਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਹਾਲ ਨਾ ਹੁੰਦਾ।

- ਪ੍ਰ.4 ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਪਰਬਤ ਵੱਲ ਤੁਰੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਪੰਛੀ ਤੇ ਜਾਨਵਰ ਮਿਲੇ?
ਉ. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਚਿੜੀਆਂ, ਕਾਂ, ਘੁੱਗੀਆਂ, ਕਬੂਤਰ ਆਦਿ ਪੰਛੀ ਅਤੇ ਹਿਰਨ, ਸਾਂਬਰ, ਬਘਿਆੜ, ਬਾਂਦਰ, ਰਿੱਛ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਆਦਿ ਜਾਨਵਰ ਮਿਲੇ।
- ਪ੍ਰ.5 ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸ ਗੱਲ ਲਈ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗੀ ਸੀ?
ਉ. ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁੱਖ ਵੱਢ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਉਸ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸਨੇ ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀਆਂ ਤੇ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗੀ।
- ਪ੍ਰ.6 ਪੰਛੀਆਂ ਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਦਦ ਕਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ?
ਉ. ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪੁੱਟ ਕੇ ਬੂਟੇ ਲਗਾਏ। ਪੰਛੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚੁੰਝਾਂ ਨਾਲ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੇ ਬੂਟਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ।
- ਪ੍ਰ.7 ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਰੁੱਖ-ਬੂਟੇ ਬੀਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ?
ਉ. ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਰੁੱਖ-ਬੂਟੇ ਬੀਜਣ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਆ ਗਈ। ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਗਿਆ। ਸੁੰਦਰ-ਸੁੰਦਰ ਬੱਚੇ ਹੱਸਦੇ-ਖੇਡਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪਰਤ ਆਏ ਅਤੇ ਮਸਤੀ ਕਰਦੇ ਪੂਰੀ ਚੋਣਕ ਲਗਾਉਂਦੇ।

ਪਾਠ-18 : ਸੜਕੀ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ (ਲੇਖਕ - ਡਾ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੋਮਲ)

- ਪ੍ਰ.1 ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਆਵਾਜਾਈ ਕਿਉਂ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ?
ਉ. ਵੱਧ ਰਹੀ ਤਰੱਕੀ ਕਾਰਨ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੈਦਲ ਤੁਰਨਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਕੂਟਰ, ਮੋਟਰਸਾਇਕਲ, ਬੱਸਾਂ, ਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜੀਪਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਰਸਤਾ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਵੱਧਣ ਨਾਲ ਸਾਧਨ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ।
- ਪ੍ਰ.2 ਸੜਕੀ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹਨ?
ਉ. ਸੜਕ ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਆਵਾਜਾਈ ਤੇ ਸਾਧਨ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਕੋਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲੰਘਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵਿੱਚ ਗੱਡੀਆਂ ਮੋਟਰਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਵੱਜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਪ੍ਰ.3 ਸੜਕੀ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ?
ਉ. ਸੜਕੀ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੌਤ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਅੰਗ ਗਵਾਉਣਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਪ੍ਰ.4 ਸੜਕੀ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?
ਉ. ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਚੱਲਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
1. ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਚੱਲੋ।
2. ਲਾਲ-ਬੱਤੀ ਹੋਣ ਤੇ ਰੁਕੋ।
3. ਪੀਲੀ-ਬੱਤੀ ਹੋਣ ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੋ।
4. ਹਰੀ ਬੱਤੀ ਹੋਣ ਤੇ ਚੱਲ ਪਵੋ।
5. ਮੋੜ ਮੁੜਨ ਵੇਲੇ ਹੌਲੀ ਚਲਾਉ।

ਪਾਠ-19 : ਤਿੰਨ ਸਵਾਲ (ਲੇਖਕ : ਲਿਓਂ ਤਾਲਸਤਾਏ)

- ਪ੍ਰ.1 ਰਾਜੇ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲ ਕਿਉਂ ਪੁੱਛੇ ਸਨ?
ਉ. ਰਾਜੇ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪੁੱਛੇ ਸਨ।
- ਪ੍ਰ.2 ਤਿੰਨ ਸਵਾਲ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਸਨ?
ਉ. 1. ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਗਾ ਸਮਾਂ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?

2. ਵਰਤਾਅ ਲਈ ਚੰਗੇ ਆਦਮੀ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
3. ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?

ਪ੍ਰ.3 ਜਦੋਂ ਰਾਜੇ ਦੀ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਤਸੱਲੀ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ?
ਉ. ਉਹ ਭੇਸ ਬਦਲ ਕੇ ਜੰਗਲ ਵੱਲ ਤੁਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਪੀਸ਼ਰ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਮੰਗੇ।

ਪ੍ਰ.4 ਰਾਜੇ ਨੇ ਤਪੀਸ਼ਰ ਪਾਸ ਜਾ ਕੇ ਕੀ ਕੀਤਾ?
ਉ. ਜਦੋਂ ਰਾਜਾ ਤਪੀਸ਼ਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਤਪੀਸ਼ਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿਆਰੀ ਪੁੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਜਾ ਤਪੀਸ਼ਰ ਤੋਂ ਕਹੀ ਫੜ ਕੇ ਕਿਆਰੀ ਪੁੱਟਣ ਲੱਗਾ। ਤਪੀਸ਼ਰ ਨੇ ਉਸਦਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਰਾਜਾ ਸੂਰਜ ਢਲਣ ਤੱਕ ਕਿਆਰੀ ਪੁੱਟਦਾ ਰਿਹਾ।

ਪ੍ਰ.5 ਤਪੀਸ਼ਰ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪੁੱਛਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤਾ?
ਉ. ਤਪੀਸ਼ਰ ਨੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਉਸ ਉੱਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਆਏ ਨੌਜਵਾਨ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ:-
1. ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਸਮਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਹੈ।
2. ਵਰਤਾਅ ਲਈ ਚੰਗਾ ਆਦਮੀ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਮੌਕੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੈ।
3. ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਦੂਜਿਆ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪਾਠ-21 : ਪਿੰਡ ਇਉਂ ਬੋਲਦੈ (ਲੇਖਿਕਾ - ਡਾ. ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ)

ਪ੍ਰ.1 ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਦੀਪ ਦੇ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ?
ਉ. ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਦੀਪ ਦੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਅਤੇ ਤਾਇਆ-ਤਾਈ ਜੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਪ੍ਰ.2 ਦੀਪ ਦੇ ਦੋਸਤ ਕਿੱਥੋ-ਕਿੱਥੇ ਘੁੰਮਣ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ?
ਉ. ਦੀਪ ਦਾ ਦੋਸਤ ਰਮਨ ਜੈਪੁਰ ਅਤੇ ਏਕਮ ਲੰਡਨ ਘੁੰਮਣ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪ੍ਰ.3 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਗੋਹੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
ਉ. ਹੁਣ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਗੋਹੇ ਦੀ ਗੈਸ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰਾ ਗੋਹਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਬਦਬੋ ਤੋਂ ਗੋਬਰ ਗੈਸ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰ.4 ਪਿੰਡਾਂ ਨੇ ਕਿਹੋ-ਜਿਹੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ?
ਉ. ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਪੱਕੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਖੇਤੀ ਆਧੁਨਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਗੋਬਰ ਗੈਸ ਪਲਾਂਟ ਵੀ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ।

ਪ੍ਰ.5 ਦੀਪ ਦੇ ਤਾਇਆ ਜੀ ਕਿਸ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ?
ਉ. ਦੀਪ ਦੇ ਤਾਇਆ ਜੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਫਸਲ ਦਾ ਝਾੜ ਵੀ ਵਧਿਆ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰ.6 ਦੀਪ ਨੇ ਦਰਿਆ ਉੱਤੇ ਕੀ-ਕੀ ਦੇਖਿਆ?
ਉ. ਪਣ-ਚੱਕੀ, ਤੇਲ ਕੱਢਣ ਵਾਲੀ ਚੱਕੀ ਅਤੇ ਮੁਰਗੀ ਫਾਰਮ ਦਰਿਆ ਨੇੜੇ ਦੇਖਿਆ।

ਪ੍ਰ.7 ਦਾਦੀ ਜੀ ਨੇ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਰਖਵਾਇਆ?
ਉ. ਦਾਦੀ ਜੀ ਨੇ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਗੰਨੇ, ਸਾਗ, ਮੱਕੀ ਦਾ ਆਟਾ, ਦਾਲਾਂ, ਕਣਕ ਆਦਿ ਰਖਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਪਾਠ-22 : ਲੋਕ ਨਾਇਕ ਦਾ ਚਲਾਣਾ (ਲੇਖਕ : ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ)

ਪ੍ਰ.1 ਬੱਸ ਦੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਕਿਉਂ ਕਾਹਲੀਆਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ?

ਉ. ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਸ ਦਾ ਕੰਡਕਟਰ ਬੱਸ ਰੋਕ ਕੇ ਪੰਜ ਸੱਤ ਮਿੰਟ ਲਈ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗਰਮੀ ਜਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਕਾਹਲੀਆਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਪ੍ਰ.2 ਸਭ ਸਵਾਰੀਆਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਹੈਰਾਨੀ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ?

ਉ. ਜਦੋਂ ਬੱਸ ਦੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਮ ਨਹਿਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਪ੍ਰ.3 ਚੈੱਕਰ ਨੇ ਖ਼ਬਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਕੇ ਕੀ ਦੱਸਿਆ?

ਉ. ਚੈੱਕਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਡਤ ਜੀ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਹੀ ਬੇਹੋਸ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ ਫਿਰ ਸਭ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਖ਼ਬਰ ਸੱਚੀ ਹੈ। ਖ਼ਬਰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਮੁੜਕੇ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਸਨ ਪਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਹੀ ਕੁਝ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪ੍ਰ.4 ਨਹਿਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਇਆ?

ਉ. ਨਹਿਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਐਨੀ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਸ ਦੇ ਖੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਉਹ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕੋਈ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਖ਼ਬਰ ਝੂਠ ਹੈ।

ਪ੍ਰ.5 ਡ੍ਰਾਈਵਰ ਦੇ ਹਾਰਨ ਵਜਾਉਣ 'ਤੇ ਭੀੜ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਆ ਗਈ ਸੀ?

ਉ. ਭੀੜ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਡ੍ਰਾਈਵਰ ਸੰਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਕਾਹਲੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਪਸੰਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੱਸ ਰੋਕ ਲਈ ਗਈ।

ਪਾਠ-23 : ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰਨ : ਅਜਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਲੇਖਕ-ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਚੌਹਾਨ)

ਪ੍ਰ.1. ਅਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ? ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?

ਉੱਤਰ ਅਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਜਨਮ 14 ਜੁਲਾਈ, 1951 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ. ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਸੀ।

ਪ੍ਰ.2. ਅਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਕਿਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਸੀ?

ਉੱਤਰ ਅਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਖੇਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਮੈਚ ਖੇਡਿਆ।

ਪ੍ਰ.3. ਹਾਕੀ ਖੇਡਣ ਲਈ ਅਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਕਿੱਥੇ-ਕਿੱਥੇ ਗਈ?

ਉੱਤਰ ਅਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਹਾਕੀ ਖੇਡਣ ਲਈ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟੋਕੀਓ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਫਰਾਂਸ, ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਤੇ ਸਪੇਨ ਗਈ।

ਪ੍ਰ.4. ਹਾਕੀ ਖੇਡਣ ਸਮੇਂ ਅਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ?

ਉੱਤਰ ਖੇਡਣ ਸਮੇਂ ਕਦੇ ਉਸ ਦੀ ਹਾਕੀ ਟੁੱਟ ਜਾਣੀ, ਕਦੇ ਗੇਂਦ ਗੁਆਚ ਜਾਣੀ ਤੇ ਨਵੀਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਛੇਤੀ ਨਾ ਹੋਣਾ। ਕਦੀ ਵਰਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਨਾ ਹੋਣੀ। ਕਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਘੱਟ ਮਿਲਨਾ ਅਤੇ ਕਦੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਬੋਲ-ਕਬੋਲ ਸੁਣਨੇ ਪੈਂਦੇ।

ਪ੍ਰ.5. ਅਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

ਉੱਤਰ ਅਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ ਉਹ ਸਨ, ਜਦੋਂ 1976 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ 'ਬੇਗਮ ਰਸੂਲ ਟ੍ਰਾਫੀ' ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਖੇਡਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ।

ਪ੍ਰ.6. ਅਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਐਵਾਰਡ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?

ਉੱਤਰ ਅਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1974 ਵਿੱਚ 'ਅਰਜੁਨ ਐਵਾਰਡ' ਨਾਲ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1979 ਵਿੱਚ 'ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐਵਾਰਡ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। 1994 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਹਿਲਾ ਆਗੂ' ਅਤੇ 'ਸਰਬ-ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਖਿਡਾਰਨ' ਵਜੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ।

ਪਾਠ-24 : ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਦੀ ਭਾਲ (ਲੇਖਕ : ਕਰਨਲ ਜਸਬੀਰ ਭੁੱਲਰ)

ਪ੍ਰ.1 ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਜੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ?

ਉ. ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਜੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਸੋਧਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪਰੀ ਲੋਕ ਵਰਗਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰ.2 ਭਾਈ ਘਨੱਈਏ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ?

ਉ. ਭਾਈ ਘਨੱਈਏ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।

ਪ੍ਰ.3 ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ?

ਉ. ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਜੀ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਅਤੇ ਨਿਰਫਲਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।

ਪ੍ਰ.4 ਘਨੱਈਆ ਜੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਭਾਵਨਾ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ?

ਉ. ਘਨੱਈਆ ਜੀ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਲੰਗਰ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲੀ।

ਪ੍ਰ.5 ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਲ ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਿਉਂ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ?

ਉ. ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਜੀ ਯੁੱਧ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਲੋੜਵੰਦ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਮਲੂਮ-ਪੱਟੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਸਨ ਕਿ ਲੋੜਵੰਦ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਫੌਜ ਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ.6 ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੁਣ ਕੇ ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ?

ਉ. ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਘਨੱਈਆ ਜੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਲੂਮ-ਪੱਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ।

ਪ੍ਰ.7 ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਜੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ?

ਉ. ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਜੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਭ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੈਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਪਾਠ-25 : ਭਾਰਤ ਰਤਨ : ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਦਕਰ (ਲੇਖਕ-ਡਾ. ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ)

ਪ੍ਰ.1. ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿਸ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤੇ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ?

ਉੱਤਰ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦਾ ਜਨਮ 14 ਅਪਰੈਲ, 1891 ਈ. ਬੜੋਦਾ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਛਾਉਣੀ ਮਹੂ (ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ।

ਪ੍ਰ.2. ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?

ਉੱਤਰ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਰਾਮ ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਭੀਮਾ ਬਾਈ ਸੀ।

ਪ੍ਰ3. ਭੀਮ ਰਾਓ ਨੇ ਪੰਜਵੀਂ ਤੇ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਕਿੱਥੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਸੀ?

ਉੱਤਰ ਭੀਮ ਰਾਓ ਨੇ ਪੰਜਵੀਂ ਸਤਾਰਾ ਦੇ ਕੈਂਪ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ ਦਸਵੀਂ ਅਲਫਿੰਸਟੋਨ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰ4. ਅਧਿਆਪਕ ਭੀਮ ਰਾਓ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ?

ਉੱਤਰ ਅਧਿਆਪਕ ਭੀਮ ਰਾਓ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਲਗਨ ਦੇਖ ਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਸਮੁੱਖ ਤੇ ਮਿੱਠ-ਬੋਲੜੇ ਸੁਭਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਪ੍ਰ5. ਭੀਮ ਰਾਓ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ?

ਉੱਤਰ ਭੀਮ ਰਾਓ ਨੇ ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਸੀਆ ਜੀ ਗਾਇਕਵਾੜ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਠੀਕ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ 'ਤੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪ੍ਰ6. ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਭੀਮ ਰਾਓ ਦਾ ਜੀਵਨ ਕਿਹੋ-ਜਿਹਾ ਸੀ?

ਉੱਤਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਭੀਮ ਰਾਓ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬੜਾ ਸਾਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਇੱਕ ਚਾਹ ਦੇ ਕੱਪ ਤੇ ਡਬਲਰੋਟੀ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ।

ਪ੍ਰ7. ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਨੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਕਿਉਂ ਬਣਾਈ ਸੀ?

ਉੱਤਰ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਨੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਨੂੰ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਪਸਾਰ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪੀਪਲਜ਼ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਣਾਈ।

ਪ੍ਰ8. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਿਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ?

ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਇਹ 26 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ।